

Aurtxoa II

Muñoa Orbea'tar Itziar.

Forurua Arteta'tar Joseba Erramon.

AURTZO A II

IZKINDEGI

BIGARREN MALLA

*EUZKERAZALEAK agradece vivamente
a la CAJA DE AHORROS VIZCAINA su
desinteresada colaboración económica
que ha hecho posible la reedición de esta
obra.*

*Euzkaldun aurtxo guztiai
atsegin aundiagaz.*

EGILLEEK

ITZ - AURRE

Paidoloji'ko aurrerapenak umeen ulertze aundiagoetara eroan gaitue. Onek lan sakonagoak egin erazi ditu umeen irakaspena egokiagoa izan daitean.

Gaurko egunean euskera, indar geiago artzen doa, ta zelan ez, ikastoletan bere bai.

Euskeraz irakurtzen eta idazten ikastea txikitatik asi bear da, ta ortarako idazti barri barik arkitzen gara.

Gure asmoa idazti barria ta oraingo aurrerapenakaz egitea izan da.

«Onomatopeyiko», «ideo-visual» ta «fonomimiko» izen-datutako bidea erabili dogu.

Lenengoan, aurrak izkien otsak neke bage ikasten dabe, eta eurentzat izaki bizia izango balira legez arkitzen dabe.

Bigarrenean, ikaskizunen marrazkietatik esakuntza (frase) txikiak sortu ta umeentzako ezagunak egiten dira.

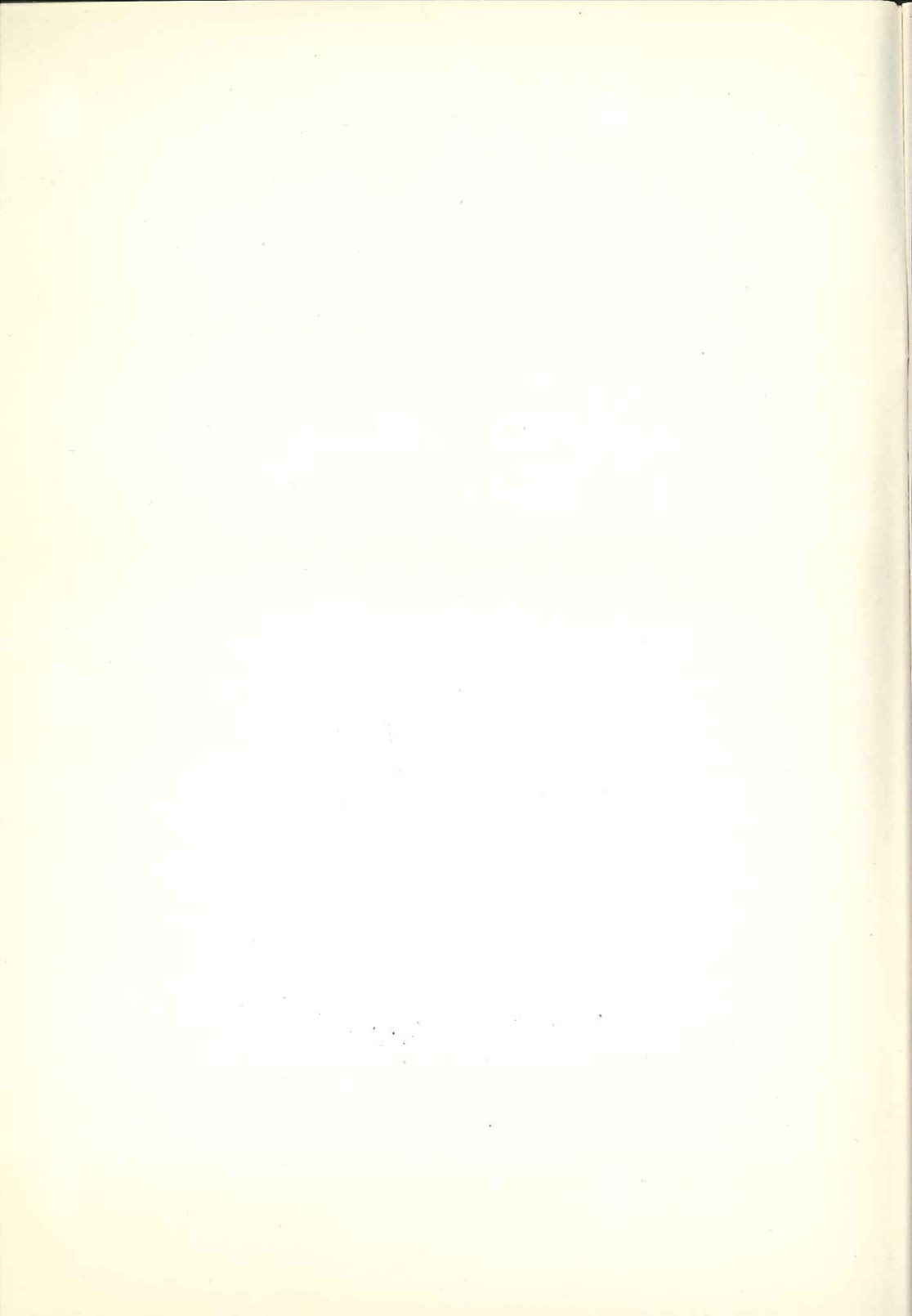
Gero izkin (silaba) eta elerkiak (letra) ipintzen dira.

Irugarrenean, beko aldean dagon marrazkitik izkien soñua bururatuaz bear, dan kiñua egiten dau.

Kontu izan bear dau irakasleak, aurrak beti egin daian izki bakoitzak bear dauan kiñua.

Ikaskai bakoitza laburra da, baña umeak gogoan artzeko naikoa. Aurrenetako ikaskizunetan izkixe edo minuskulak erabiltzen doguz, apurka-apurka izkilarri edo mayuskulak ipiñiaz.

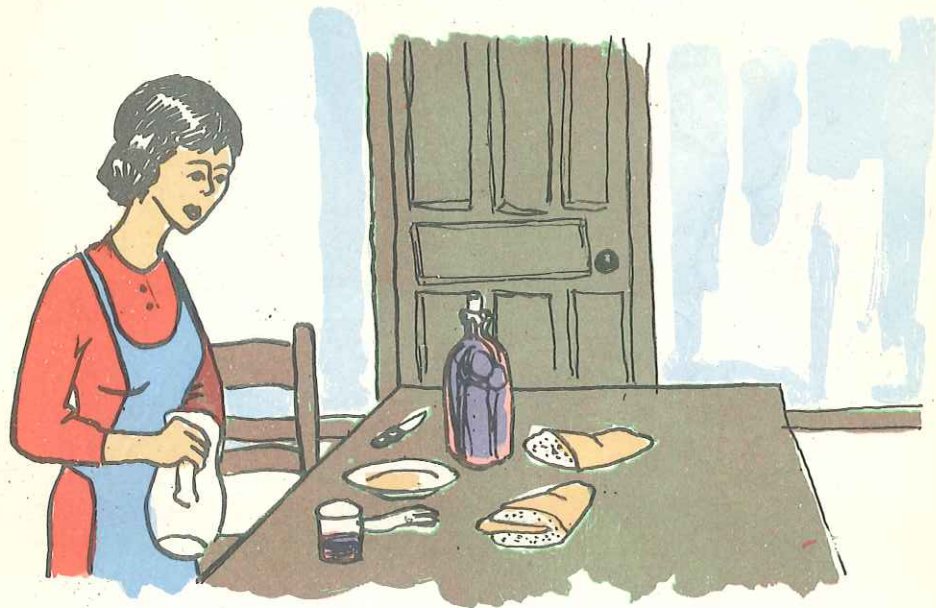
AURTXOA'gaz batëra, txartel edo kromo batzuek azaltzen doguz. Txartel oietan izki guztiak beren marrazkiakaz agertzen dira; olan izkiak banaka azkarrago ikasien dira, ta jostallu polita arkitzen dabe.

E txe an a i ta, a ma,
a rre ba, i ru a na i ta
nes ka me a bi zi ga ra.
Gu re e txe ko nes ka me a
o so o na da.
So ñe ko go rri a ta za pi
zu ri - zu ri a da u kaz.

nas, nes, nis nos, nus.
gaz, guz, kaz, kez, tiz.

Ga ur ko as ka ri an o gi a
ta gu ri ña nas ta u ta ar tu
do guz.

Nes ka, nas ta u ar da o a ta
u ra; O rre lan, o so go zo a
da go.

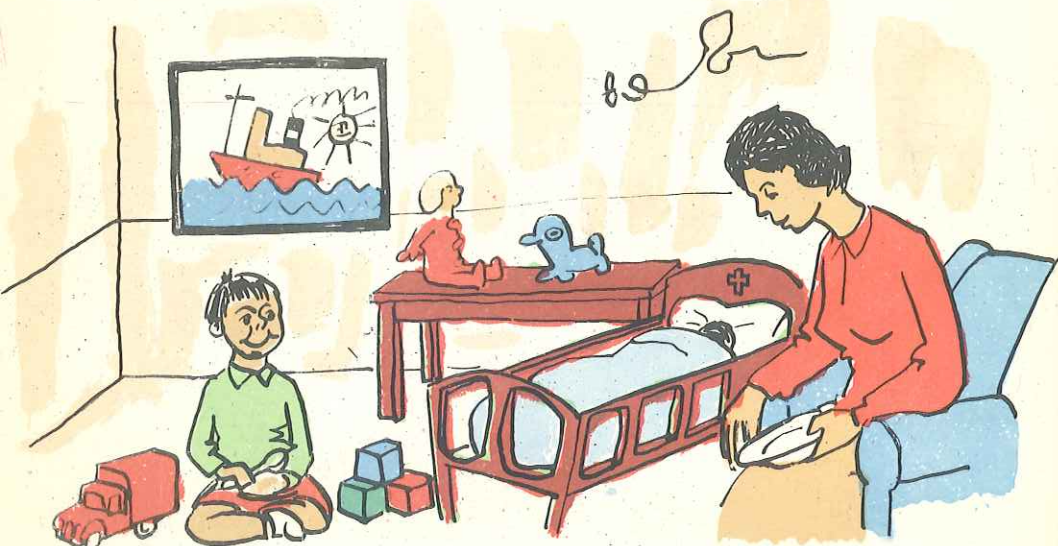
A ra gi a o na ta go zo a da.

Gi zo nak e ta e ma ku me ak
Ja un go i ko ak e gi ñak di ra.
Mu ti llak e ta a u rrak be re
Ja un go i ko ak e gi ñak ga ra;
O rre gai tik gu, zu ek e ta
da nok Ja un go i ko a re nak ga ra.

nak nik nok zuk guk
rrak llak ñak tik

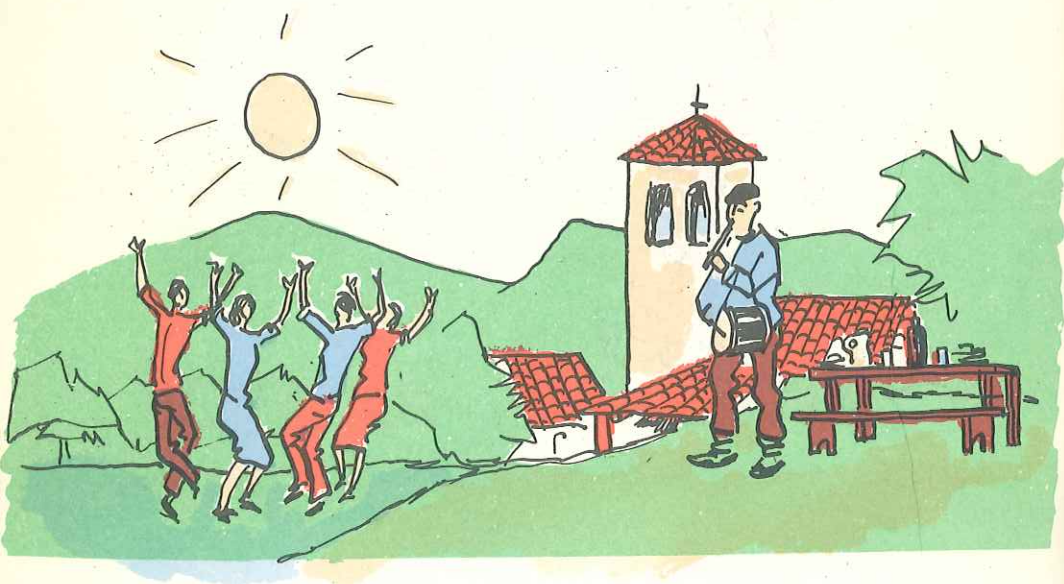

A mak u me en as ka ri a i pi ñi
da u ta se as ka ko za pi an
da go an e u li a u xa tu da u.
Az pi lle an ez ti ta ma mi
go xo ak ja rri di tu.
U me ak za li a ar tu da u ta
az pi lla ma mi ba rik i tzi da u.

Jan tzi man ta rrak ta men di ko
lan gi lle e i go sa ri a e ro an.
Bi de e tan ar di ta ar ku me en
txin txa rri ak e sa ten da us ku e
lan gi lle ak nun di ran.
Txa pe la ken du ta be ra gaz.
a gu rra e gi ten da us ku e.

man den pan tin kon
den pun jan ren txen.

Lan gi lle ak lan e gin
on do ren dan bo li ña ren
in gu ru an dan tza tzen
zi ran.

Dan tza ri ak txis tu ta
dan bo li ña ren so ñu az
dan tza tzen di ra.

O lla rren gan do rra
go rri a i za ten da.
O llo te gi ko kan tak
poz tu ten na u e go i ze an
go iz.

Man do ga iz to ak os ti koz
jo da u as to ga xo a.

Be dar - me ta bor da on do an
e gin bur di o rre ta tik
a te ra ta ko be da rra gaz.
Zi gor e de rra ar tu da be
bur di ga ñe an e go zan a u rrak
be da rra zan pa tzen jar dun
di ra la ko.

(Gar bi tu bur di a ren kur pi lla
ta sar tu e tar te an.)

mar tir kor der bar bor

E rre ge a ren mo rro i ak gil tza
gal du da u.

Bil dur a un di az zal di ak
gor de tzen di tun mu ti lla
ga na jo an da.

Mu til mal tzu rrak gil tza
gal tzer di an e u kan, nes ka ti lla
ba te ri e mo te ko.

bal gel kol zal pel mol

Be re bil bal tza a te on do an
gel di tu da.

Gol de - o la nun da go an
gal de tu da u.

Be re on do an mu til ta nes ka
as ko bil du di ra.

Gel di - gel di ro o la a ur ki tu
da u.

Er bi bat zu lo an e go an.

Txa ku rra a te ra dot e ta,

a tze tik ko rri ka do a la

pot - e gin da u.

- O ri i ku si ta bat - ba te an

dan ba da ba te gaz er bi a il dot.

Txa ku rrak lu rre tik ja so

da u ta ni ri e ka rri.

bat det dit pot kat

O tza ran da go zan sa ga rrak
sa gar do te gi ra e ro an.
Mo rro i a, i kus mi ran e go a la,
sa ga rrak nas pil du di tu
ta sa gar do te gi tik i ges ka
jo an da.
Sa gar do te gi ko jos tu nak o tza ra
bus ti a gal tzu az es ta li dau.

tas mis los kus des bus.

A ur ten ma tsa u ga ri da go ta
ma mi tsu a i zan go da e gu al di
e u ri tsu ta be ro a i za ten ba da.

Ga ba i zar tsu a da go ta
e gu al di a tse gi ña i zan go
do gu ma tsa ba tze ko.

A tso en o tza ra u tse tan
ma mi tsu a da go an ma tsa i tzi.

tsa tso tsu tsi tse.

O tsa i lla o tza da ta o tso ak
men di tik be ra e tor ten di ra.
Men di a rri tsu e tan ez da
be da rrik sa rri a gi ri, ta
a un tzak e ta bes te a be re ak
ne gu an ze la i e ta ra e tor ten
di ra; o rre gai tik o tso ak ne gu an
kal te a un di ak ta a tse ka be
u ga ri ak e mo ten da bez.

Aur txo a gaur goi ze an i bai
txi ki ba te ra jau si ta
ia i to e gin ja ku.
Jau si da ne an, dei ka a si
naz, e ta be re ai tak ko rri ka
e to rri ta a te ra dau.
Eun e ta mi lla es ker
e mon be ar dau tso guz
Jaun goi ko a ri.

ai
au

oi

eu

Gaur jai - e gu na da ta ma ya ren
ga ñe an ja na ri as ko da go
ba ña ez da ge ye gi i zan go.
Ni re a na ye kin baz kal du
be ar dot.

A rek, ba tzu ek i ba yan e ta
bes te ak zu bi an jo la se an
da biz. E txe ko le yo tik be gi
ra tu ta i kus ten do daz.

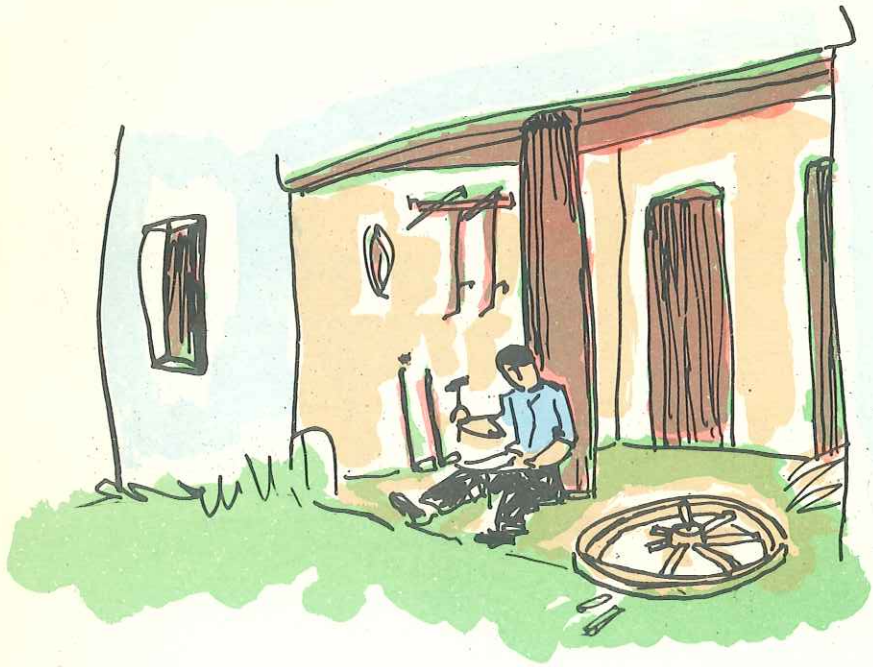
ya ye yo.

Goi ko sei a na yak ma yan
da goz. Gaur a ra gi koi pe tsu a
nai da be.

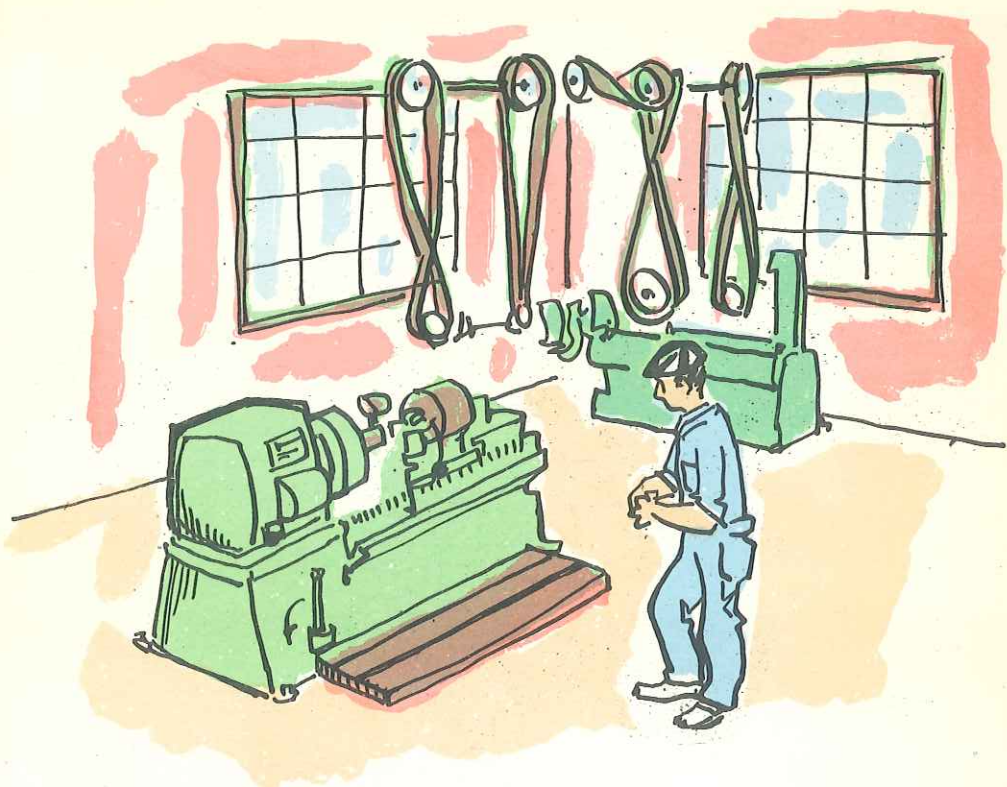
Ai to na le za zu lo an
auz pez da go ta dei ka
di ar du.

Sei a na yak ma ya i tzi
ta ko rri ka le za - zu lo ra
do az.

Ba se rri ko tra man ku lu ak e tar te an
da goz, mo rroi bal da rrak gar bi tze ko.
Tri ki li - tra ka la i bi lli da
ta tra man ku lu a pus ka tu dau.
Tra ke tsa be ne tan; ba ña mu til
tre be ak da na a ton du dau.

tra tre dra dre bra bre.

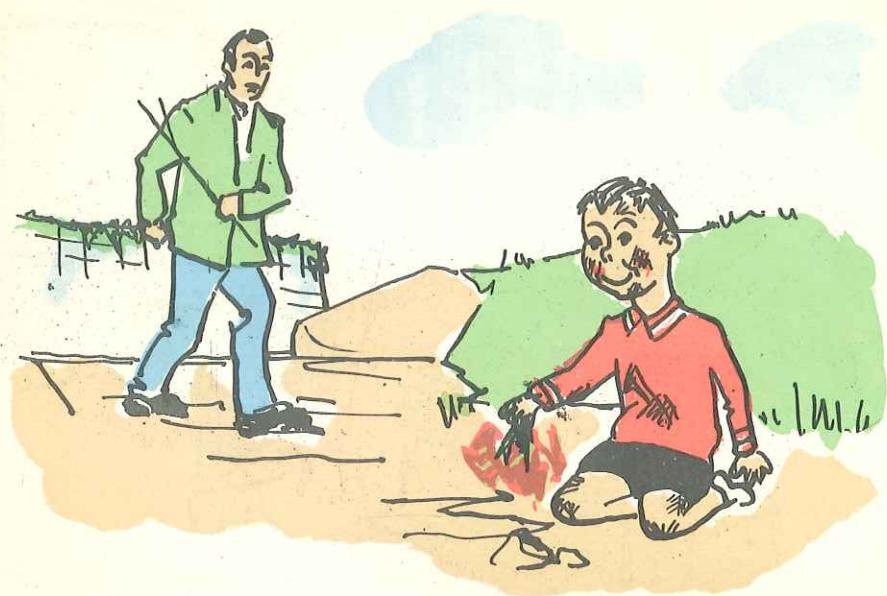

Gu re o la ra tra man ku lu
ba rri a e ka rri da be.

Gi zon tre be bat e to rri da,
tra man ku lu za rra ken du ta
ba rri a i pi ñi az be re a la
la ne an ja rri dau.

La na a mai tu ta ge ro
gar bi le ku ra jo an da ta
u raz bri bra gar bi tu da.

Au rra plis ti plas ta pu tzu an
e bi llen ta blai gel di tu zan.
Ai tak plas ta ko e de rra e mon
dau tso ta be re ge la ra bi al du dau.
Ge ro, ai tak sa yo ba te an glu,
glu, glu, e don tzi an e go an
sa gar do a e dan dau.

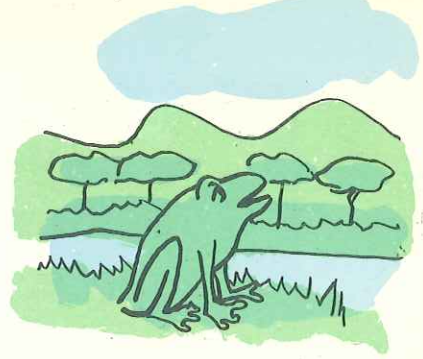
plas blos klos klin glu.

A te ko kris ke ta za rra bras ta da
ba te an pus ka tu da be.
In da rra ren in da rrez a te a be re
guz tiz a rra ka la tu da.
Gi zo nak tres nak ar tu di tu
ta bes te a te ba te gaz
truk e gin dau.

tras tres kris kras bras.

U ga ra xu a e go an
pu tzu an ta
ga be ro e gi ten
e ban kra kra kra
be re a bes ti
sa yo a.

I bai ko a po ak
be re
a bes tu gu ra ta
kro kro kro
a bes ten a si zan.

Ki rri - ki rri ak au
en tzu te an
kri kri kri
a re kaz ba te an.

Ta da nak
al ka rre gaz
kra kro kri kro
jar du ten zi ran.

Gi zon o rrek gor putz
aun di a dau.

Es ku tik din gi liz ka le batz
e de rra dau ka.

Itz e gin ba rik, e rratz ba rri
ba te gaz, lu rre ko o rratz
guz ti ak ba tu di tu.

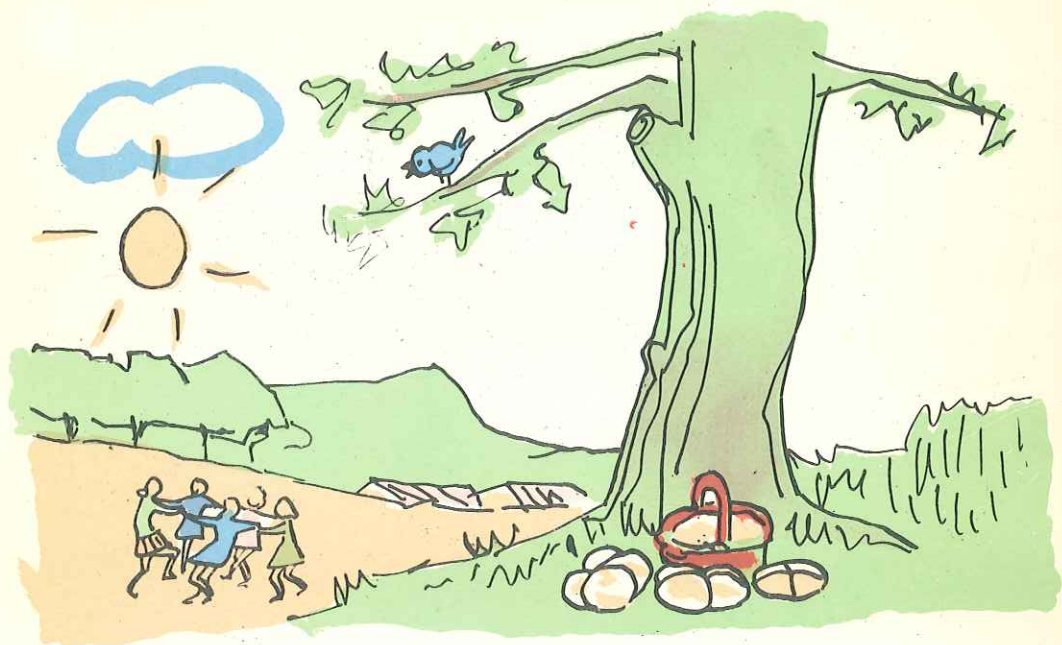
atz etz otz utz itz

A rrats e de rra da gaur ko a ta
men di an ots u ga ri ak en tzun
do daz.

Mo rroi a ren a bots e de rra be re
ze lai an en tzun dot.

Ber tan lo ar tu ta a mets
po li tak e gin do daz.

Zu gatz or le gi ba te an txe petx
txi ki ba tek a bes ten di ar du.
A rrats e de rra da go ta nes katx
po li tak as ka ri a i tzi ta
jo las ten asi di ra; or du an
txe petx txi ki ak be re e re xi
po li ta kaz a lai tu ta poz tu di tu.

Or man da gon giltz
aun di ak un tze txi ki a
o ker tu, dau.

Bes te un tze lo di a go a ar tu
ta ma llu baltz aun di az
on do i pi ñi ko dot.

Gaur e rri ko on dartz po li te ra
jo an ga ra ta ber tan i tsas - on tzi
u ga ri i ku si do guz.

I tsa so rantz ur te te ko, tres nak
a ton du ten zi ar du en.

Da nak iz kuntz bar di ña
itz e gi ten e ben.

Ai tak e ta se me ak antz
aun di a da be.

La rre rantz do a ze la a rrantz
bat en tzun da be; be gi ra kuntz
bat bo ta ta bas auntz bat
i ku si da be eu re ka nantz
e to rre la.

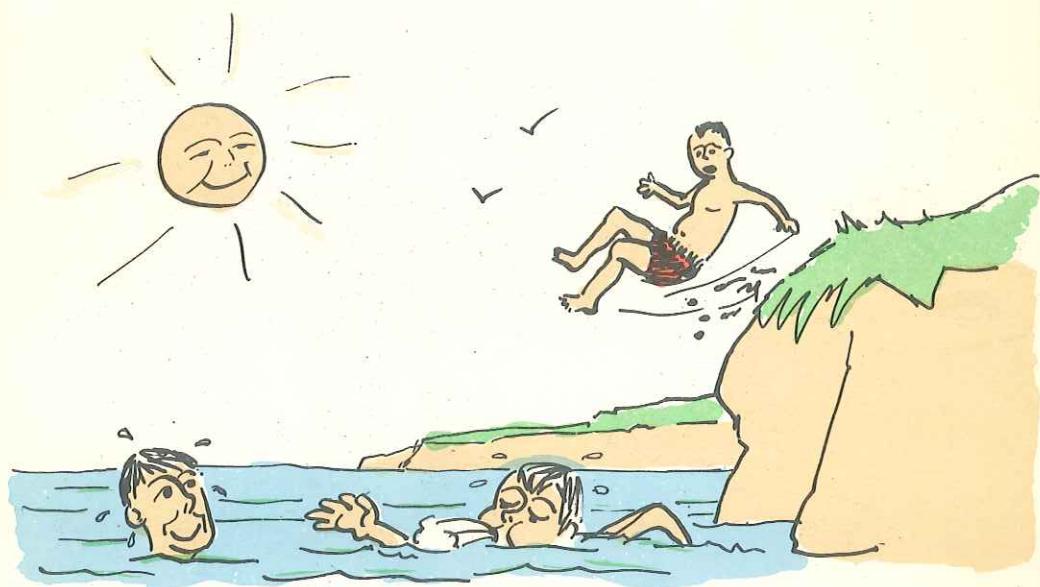
Giltz txi ki a gal du ja ku ta
es ke bat e gi ten dau tsut.
Bultz e gin a te a ri ta un tze
guz ti ak ur ten go di ra ta
o rre lan e txe ra sar tu
gein te kez.
Giltz o ri gal tze ak o natx
zen bat a tze ra pen e mon
dau ku zan.

Gu re e txe ko auntz baltz gaiz to ak
or ma ko untz o rri or le gi a
ja ten zi ar du an.

Mo rroi a be ra ga na yo ya la
i ku si rik, drask - drask or tza ka
e gin dau tso.

Mo rroi ak bultz e gin dau tso
ba ña untz o rri go xo a ja ten
ja rrai tu dau.

Bost mu til blist - blast
u ger e gi ten da bil tza.
Eu ren la gun bat brist e gin
da plost u re ta ra
jau si da.

Su kal de ko pertz go rri a
prest dago, gaur i llun tze an
a ma bost la gun
da to ze la ko.

Nes ka txa, be gi ra tu ei zu
perz or ta ko ja na ri a.

Nork e ka rri di tu pertz
ta la pi ko o nek?

- An do nik bi al du dau
nes ka me a, a rek o ne ra
e kar te ko a gin du dau tso la,
e sa nez.

- I ñork i ku si dau pertz
o rren es tal ki a?

- Bai, mai - az pi an dago.

Jos tun de gi ko lu rre an jost-
o rratz u ga ri da goz.

Nork bo ta di tu?

- A rek, i ze ko, i ñork za pal du
ta mi ña ar tze ko.

- Mu til, a toz o nantz, ja so
be re a la da nak ta kutx -
ga ne an da gon ku txa ti llan
i tzi.

Be len'en sor tu
ja kun aur txo
bat, las to
pix ka r'en ga ne an.

Jain ko ber be ra
i za nik be re, o tzez
dar da raz e go an.

Be re ai ta
Jo se'gaz
a roz kin tzan lan
as ko ta u ga ri
e gin e ban.

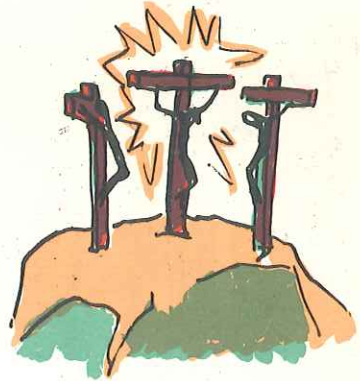
Gi zon e gin da
ge ro, ze ru ko
bi de a e ra ku tsi
eus kun.

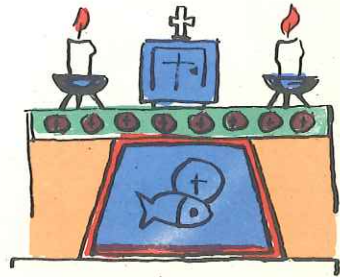
Aur txo ak zi ran
be re poz guz ti a,
ta sa rri laz tan du
ta o ne tsi zi tu an.

Gu gai tik la pur
bi ren er di an
un tza tu a ta
ne kal du a i zan
zan.

O rain ba kar
ba ka rrik
al da re an gu re
mai ta su na ren
zain da go.
Ar na sez be ro
da gi gun.

Je sus'ek ez gai tu lu rre an
ba ka rik i tzi,
gu gai tik al da re an be re
gel di tu da.

Ga ne ra be re or dez,
Ai ta Do ne a, i tzi
dau ku.

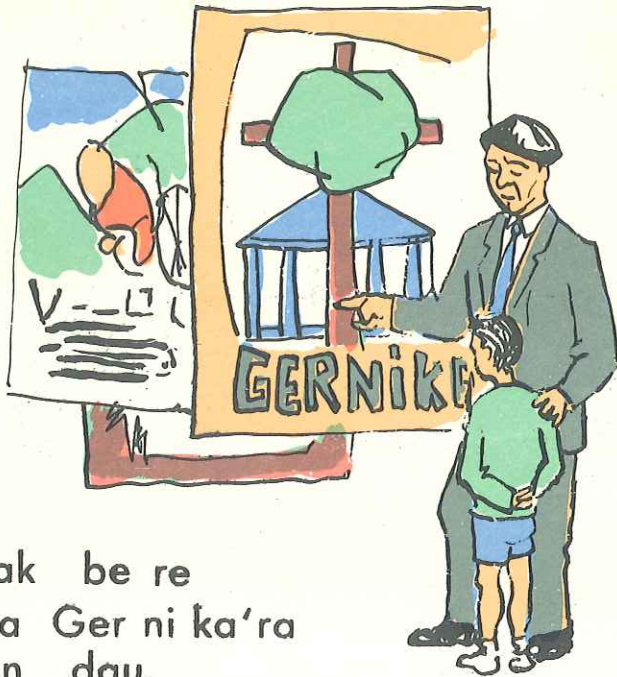
Ai ta Do ne a E rro ma'n
bi zi da, ta da nok
mai te ta zain tzen
gai tu.

Go tzai ñak e ta a ba de ak
la gun tzen dau tso e lan
o ne tan.

A pos to luen or dez ko ak
di ra ta a rek lez
gu re a ri ma e do go go a
zain tzen da ãe.

Ai ta Do ne a, gu re ai ta
dan ez ke ro, mai te e gin
be ar do gu.

Ai ti tak be re
 i llo ba Ger ni ka'ra
 e ro an dau.

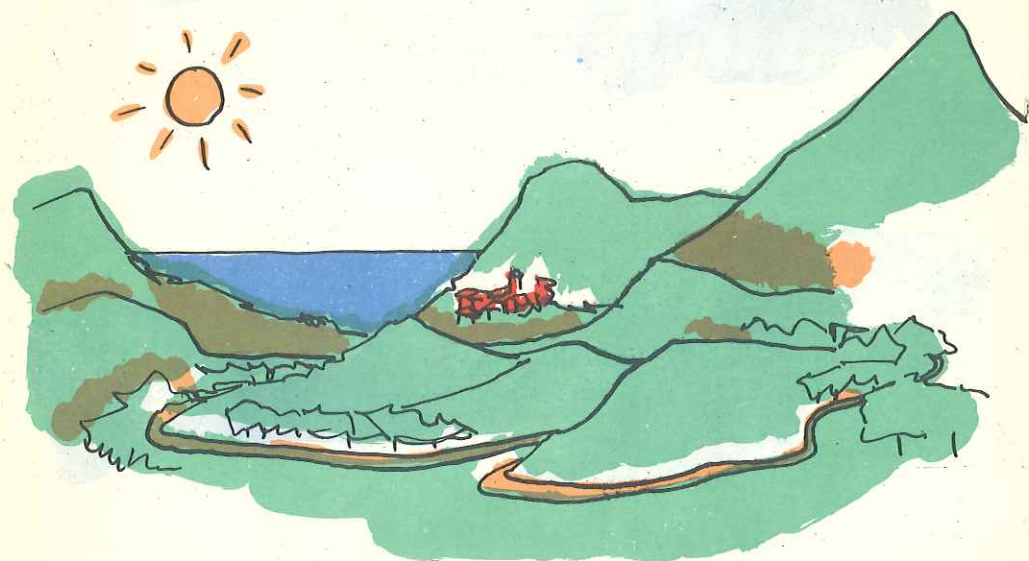
- Ai ti ta, zer da zu gatz e der o ri?

- Zu gatz mai te ta e der o ri
 a rei tza da.

- Zer gai tik di ño zu a reitz mai te a
 da la?

- An tzi ñan, a reitz o nen ke riz pe tan,
 gu ré a sa ba za rrak be ren le ge ak
 e gi te ko je zar ten zi ra la ko .

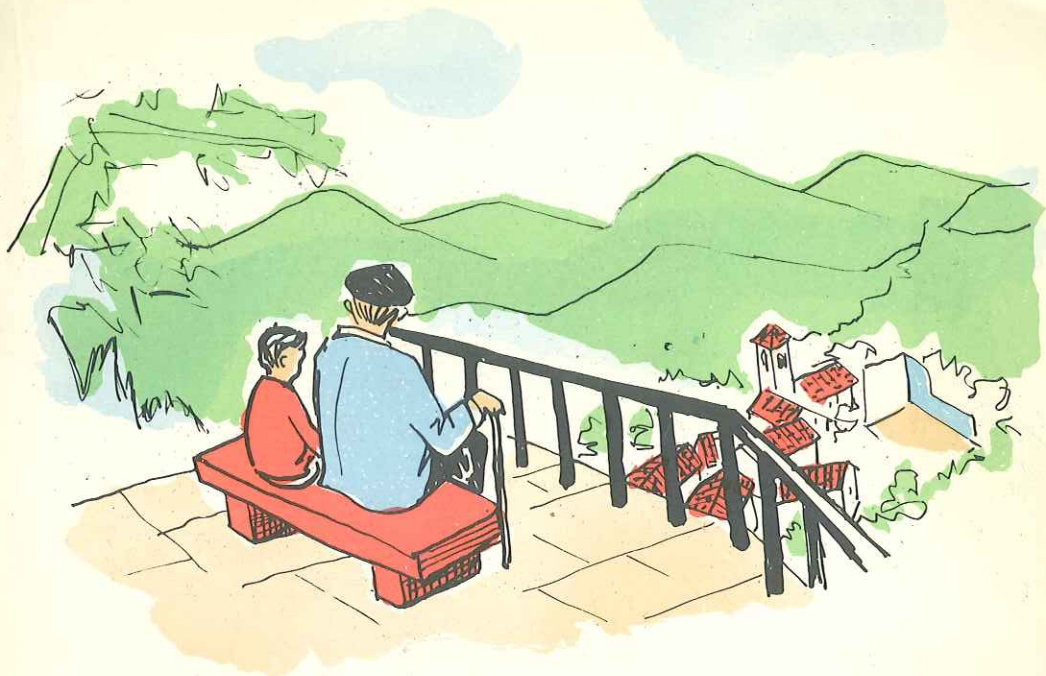
!U me, be ti mai te i zan a reitz
 laz tan au!

Gaur nire lagunakaz ibillaldi
bat egin dot mendi aundi
batera.

Bedar orlegi tartetik, zugazti
aundi batera eldu gara.

Gero, mendi tontorrera igon
gara ta andik erri, ibai,
aran, ta itxasoa ikusi
doguz.

Gaur aititagaz mendi
aundi baten ganera
eldu naz.

- Aitita, zer dira etxe
moltso orrek?

- Seme, etxe moltso orrek
erri bat egiten dabe.

- Etxe aundi a zer da?

- A, erriko eleizea da.

- Eleiza ondoan pelota - tokia dago.
- Bai aitita, mutil batzuek bertan jolasean dabiltz.
- Erriko etxea bere ederto ikusten da,
- Zertarako da erriko etxea?
- Erria zaindu ta zuzentzeko; bañan guztiok zaindu bear dogu gure erria.

- Txano - Gorritxu, nun zagoz?

- Baso aundi batera zure
amama ikustera joan zarala
esan dauste.

- Txanotxu, ez al zara
etorri?

- Zelan igaro dozu gau
guztia baso baltz orretan?

- Erriko eiztariak zure billa joan dira, zure txano ta oñetakoak ekarri dabez.

- Zer diñoe?

- Otso aundi bat agertu ei yatzu, ta jan egin ei zaitu.

- Egia ete da?

- Bai, egia da; baña
eiztari gazte ta bikain
bat agertu da esanez,
otsoa lo egoan bitartean,
Txano Gorritxu atarata, arri
aundi batzuek sartu
dautsozala.

- Bitartean, otsoa itzartu
ta ondoan egoan idoira
bere egarria asetzera
yoyala, jausi ta ito
egin da.

- !Agur betiko otso
gaiztoa, gure aurtxoan
atsekabea!

Sorgiñak eize zulo barruan
egozan, ostutako arkumea euren
erregiñarentzat atonduten.

Erregiña agertzen
da ta arkumea
gordiñik dagola
ikusirik, zarataka ta
zalapartaka asten
da.

Zer jazoten da
emen?

- Zelan dago
oraindik arkumea
gordiñik?....
ta zigorkada emon
nai eutsen.

Bitartean sorgiñak
euren erratzak
artu ta iges
egin eben erregiña
bakarrik itzirik.

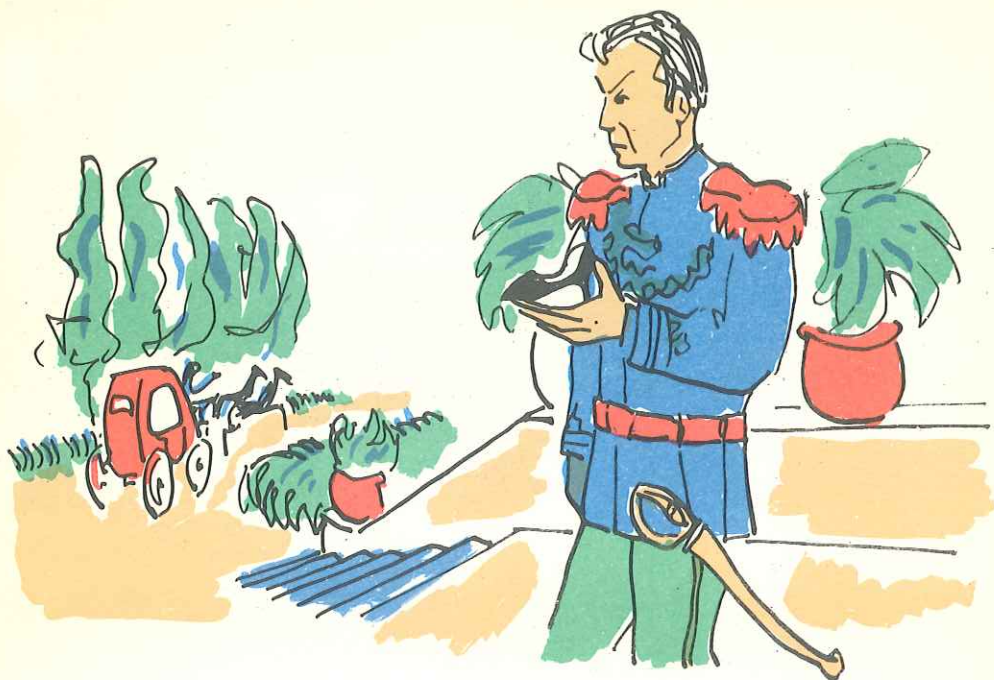
- Errauskiñe, errauts artean
negarrez al zagoz?

- Benetan, zure ama - ordea
ta bere alaba biak gaiztoak
dira.

Ipotx txiki batek jaure-
gira joan zarala esan daust.

Zure edertasuna
ikusirik, danak
arrituta gelditu
dira. Errege - gaia
gau guztian
zugaz dantzatu
ei da.

..... dan dan gaberdia da.

- Errauskiñe, nora zoaz korrika?

- Ez al zara konturatu malladi erdian leiarrezko oñetako bat galdu dozula?

- Erregeak oñetakoa artu dau, ta zure billa dabil.

- Ipotx txikia, zer jazo, da?

Errauskine oñetakotxoaren bidez
billatu dabe ta txaloka jauregira
eroan dabe.

Errege - gayagaz ezkondu da.
Zoriontsua da.

Ondasuna beti onarentzat ta
zoritxarra gaiztoarentzat.

EUZKERAZALEAK
Colón de Larreátegui, 14 - 2.º
Utkña: 24 50 59
BILBAO (1)

